

Beoordelingsmodel

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Aan het juiste antwoord op een meerkeuzevraag worden twee punten toegekend.

Ganzen worden een plaag

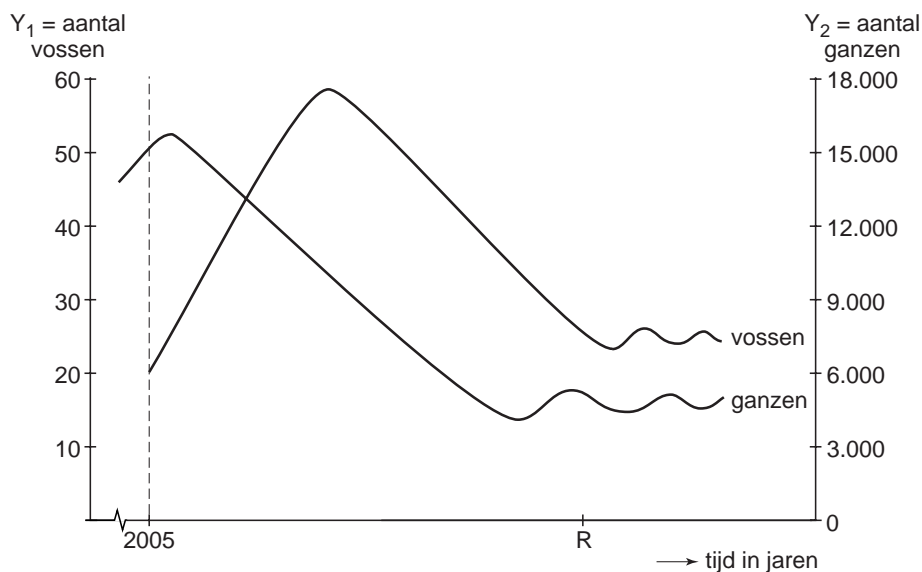
1 D

2 **maximumscore 1**

Het antwoord moet de notie bevatten dat het aantal eieren in het nest minder dan het oorspronkelijk gelegde aantal is / er ruimte in het nest is.

3 **maximumscore 3**

voorbeeld van een juiste grafiek:

- De grafiek voor de vossen begint bij de stippellijn bij een waarde van 20 1
- De grafiek van de vossen laat eerst een stijging zien, daalt vervolgens en krijgt uiteindelijk een soortgelijk verloop als de grafiek van de ganzen 1
- De pieken in de curve van de vossen lopen in de tijd later dan de pieken van de ganzen 1

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Snoeken

- 4 **maximumscore 1**
Esox americanus americanus met *Esox americanus vermiculatus*.
- 5 **D**
- 6 **maximumscore 1**
Het antwoord moet de notie bevatten dat snoekenvlees minder vet bevat dan kippen-, rund- of varkensvlees en de vertering van vet langzamer verloopt dan van andere stoffen.

Nieuwe appels!

- 7 **maximumscore 1**
veredelen
- 8 **maximumscore 1**
Het antwoord moet de notie bevatten dat de appelbomen dan zeker de oorspronkelijke genen/erfelijke eigenschappen bezitten / door geslachtelijke voortplanting er nakomelingen met verschillende geno- en fenotypen/erfelijke eigenschappen komen.
- 9 **maximumscore 3**
De proefopzet moet de volgende elementen bevatten:
- (willekeurige) groepen appels onder verschillende omstandigheden wat betreft de vochtigheidsgraad bewaren 1
  - alle overige omstandigheden zijn gelijk 1
  - de appels worden gecontroleerd op 'inwendig bruin' 1
- 10 **B**
- 11 **D**

Het witte goud

- 12 **C**
- 13 **A**
- 14 **maximumscore 1**
Hypothese 2 valt af met als uitleg:
om in het ongeboren kind te komen moet het asparagisinezuur in het bloed opgenomen worden vanuit de dunne darm van de vrouw.

Vraag	Antwoord	Scores
15	maximumscore 3 Het antwoord bevat de volgende elementen:	
	• Alleen de combinatie ruiker en produceerder levert de waarneming aspergeplas op	1
	• Er zijn in de klas naar verwachting 7 ruikers (25% van 28) en 21 (75% van 28) produceerders	1
	• dus bij $7 \times 21 = 147$ tests wordt een aspergeplas geconstateerd	1
16	maximumscore 3 Het antwoord bevat de volgende elementen:	
	• Er worden urinemonsters verzameld van een aantal leerlingen die allen asperges te eten kregen, per leeftijdscategorie (van elke jaargang een aantal leerlingen)	1
	• Er moet een geurpanel worden gemaakt om de urinemonsters te beoordelen op het vermogen tot produceren	1
	• Het geurpanel moet geheel bestaan uit ruikers	1

Trombose

17	maximumscore 2 (rechter) beenader – onderste holle ader – rechter boezem – rechter kamer – longslagader – (longhaarvat)	
	• voor het noemen van de juiste bloedvaten in de juiste volgorde	1
	• voor het noemen van beide delen van het hart in de juiste volgorde	1
18	E	
19	A	
20	C	

Maden in het ziekenhuis

21	maximumscore 1 Uit het antwoord moet het volgende blijken: bij gebruik van antibiotica overleven alleen de resistente bacteriën en krijgen zo de overhand.	
22	B	
23	B	

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

24 maximumscore 1

Uit het antwoord moet het volgende blijken:
door de verminderde luchtcirculatie is er een verminderde toevoer van
zuurstof, waardoor de maden minder snel groeien / de
stofwisseling/verbranding bij de maden verlaagd wordt

Grazen onder de grond

---

25 D

26 maximumscore 1

fotosynthese / koolstofassimilatie / lichtreactie (van de fotosynthese)

27 maximumscore 1

successie

28 maximumscore 1

de bodemdieren

29 C

Betty en Abel

---

30 maximumscore 1

De dieren imiteren gedrag van elkaar.

31 maximumscore 2

Het antwoord moet de volgende notie bevatten:

- Door mutatie / mutaties is het gedrag ontstaan 1
- Het gebruik van voorwerpen heeft een selectievoordeel 1

32 D

33 A

Kabeljauw

---

34 C

Vraag	Antwoord	Scores
35	maximumscore 3 Het antwoord dient de notie te bevatten dat: <ul style="list-style-type: none"> • door het wegvangen er voldoende voedsel voor de overgebleven middelgrote lodde is / er minder concurrentie tussen de middelgrote lodde is • Hierdoor worden meer lodden volwassen (die zich kunnen voortplanten) • waardoor er meer voedsel/jonge lodde komt voor de kabeljauw	1 1 1
36	maximumscore 1 (200 duizend / 250 duizend x 100% =) 80 %	

Japanse oesters

37	maximumscore 2 voorbeelden van juiste factoren: <ul style="list-style-type: none"> – (geen/weinig) predatoren – (geen/weinig) besmettelijke ziekteverwekkers – (weinig) andere algeneters per juiste factor	1
38	B	
39	C	
40	maximumscore 1 voorbeelden van juiste antwoorden: <ul style="list-style-type: none"> – Door introductie van exotische soorten lopen inheemse soorten gevaar. – Exotische soorten kunnen tot een plaag uitgroeien. – Exotische soorten kunnen nieuwe ziektes introduceren.	

Vachtkleur van het konijn

41	maximumscore 1 Het antwoord dient de notie te bevatten dat het allel dominant is want: bij de kruising van brandneus x albino is de verhouding in de F ₂ 3(brandneus): 1(albino) / bij de kruising van brandneus x albino in de F ₁ alleen brandneus konijnen komen.	
42	E	
43	C	

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

44 C

Lichteffecten

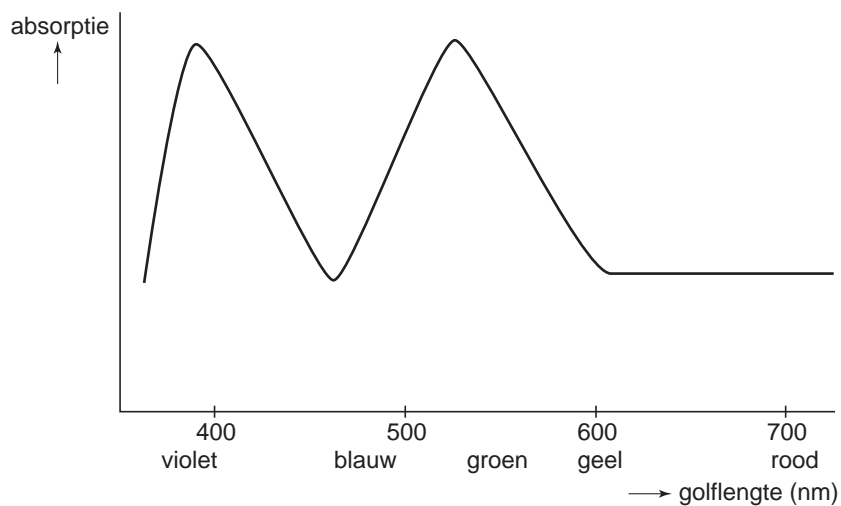
45 **maximumscore 1**

Het antwoord bevat de notie dat een lijder in zijn DNA het juiste gen/allel voor de (voldoende) aanmaak van het juiste enzym mist.

46 A

47 **maximumscore 2**

voorbeeld van een juiste grafiek:

- De grafiek heeft een piek bij circa 425 nm en gaat daarna omlaag 1
- Bij circa 525 à 550 nm heeft de grafiek weer een piek en gaat daarna weer omlaag 1

Bronvermeldingen

Ganzen worden een plaag

tekst bewerkt naar: Marieke Aarden, De gans heeft het nu echt verbruid, de Volkskrant, 29 januari 2005

Snoeken

afbeelding 1 bron: Pierre Bronsgeest, De snoek., 'Succesvol vissen'. Tijdschrift 'Beet', 19

afbeelding 2 bron: S. Dijkgraaf e.a., Vergelijkende dierfysiologie, figuur 13-53, 374, 1978

tabel bron: Voedingsmiddelentabel 1990

Nieuwe appels!

tekst bewerkt naar: Mac van Dinther, Groene appel is een beetje bruin, de Volkskrant, 25 januari 2000

Het witte goud

tekst bewerkt naar: Meta Strandberg, De gezonde moestuin, Groenboekery 1982

Trombose

tekst en bewerkt naar: Jongste generatie D-dimeer tests, Diagned, juni 1999

afbeelding

Maden in het ziekenhuis

tekst bron: Gert-Jan van den Beemd, Maden in het ziekenhuis, Archimedes, juni 2003, 7

Grazen onder de grond

tekst bewerkt naar: Marion de Boo, Grazers onder de grond, NRC-Handelsblad, 19 april 2003

Betty en Abel

tekst bewerkt naar: Nadine Böke, Betty bezit een menselijke gave, Bionieuws, 23 november 2002

Kabeljauw

teksten en bewerkt naar: André de Roos, Kabeljauw komt zó echt niet terug, Natuur & Techniek, afbeelding 1, 2 januari 2003, 21-26

Japanse oesters

tekst en tabel bewerkt naar: Marieke Aarden, Oester komt mossel en duiker te na, de Volkskrant, 8 februari 2003

Vachtkleur van het konijn

afbeelding bewerkt naar: collegedictaat genetica, UVA, 1969

Lichteffecten

tekst bewerkt naar: Renate Zoutberg, Veroordeeld tot de duisternis, Spits, 11 juli 2001